

Tris dienas Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje siaus renginių fiesta, skirta vienam žymiausių lietuvių menininkų, avangardinio kino krikštatėviui Jonui Mekui.

Spalio 14 d. 17.15 val. konferencijų salėje nersime į grupės „Jazz Comfort“ koncertą, į džiazą, kurio J. Mekas klausėsi ir mėgo, improvizacijas.

Spalio 15 d. 17.15 val. konferencijų salėje vyks knygos „Jonas ir Adolfas Mekai. Gyvenimo lai(š)kai“ pristatymas. Dalyvaus knygos sudarytojas Kęstutis Pikūnas, koordinatorė Indra Drevinskaitė, režisierius Audrius Stonys, aktorė Asta Preidytė.

Baltijos knygos meno konkurse, kuris šiemet vyko Rygoje ir kuriame dalyvavo nacionaliniuose 2019 metų konkursuose apdovanotos knygos, gražiausia Lietuvos knyga išrinkta „Jonas ir Adolfas Mekai. Gyvenimo lai(š)kai“.

Su šiuo leidiniu ir jo atsiradimu glaudžiai susijusi audioknyga J. Meko „Semeniškių idilės“, kurią išleido Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka 2019 m. gruodį ir skyrė pirmosioms J. Meko mirties metinėms. Šios bibliotekos Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centro vyr. bibliotekininkė Indra Drevinskaitė žada atskleisti audioknygos, atsiradusios paties J. Meko pageidavimu, istoriją, jos sąsajas su „Gyvenimo lai(š)kais“.

Jono ir Adolfo Mekų vardai žinomi ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje. Dar 1949 metais toli nuo Lietuvos atsidūrę broliai Jungtinėse Amerikos Valstijose kūrė avangardo istoriją, bendravo su žymiausiais pasaulio menininkais, tačiau už profesinių pasiekimų slėpė ir nenuilstantis gimtųjų kraštų ir Semeniškiuose (Biržų raj.) likusios šeimos ilgesys. Pažinti šią garsią Lietuvos kūrėjų pusę leis neseniai dienos šviesą išvydusi knyga „Gyvenimo lai(š)kai“.

„Šią knygą būtų galima pavadinti filmu, atsidūrusiu ant popieriaus, kuriame susitinka Mekų šeimos nariai ir jų aplinkos žmonės. Dviejų brolių gyvenimas skleidžiasi laiškuose šeimos nariams likusiems Lietuvoje“, – pasakoja knygos sumanytojas Kęstutis Pikūnas.

Nuo 1957 iki 1995 metų iš Niujorko megapolio į Semeniškių kaimą Jonas ir Adolfas išsiuntė daugybę mamai, broliui Petruui ir kitiems artimiesiems adresuotų laiškų. Laiškuose pasakojamos išskirtinės brolių istorijos, neįtikėtinos pažintys ir patirtys Amerikoje, tačiau dauguma jų persipina su vaikystės ilgesiu ir prisiminimais Lietuvoje. Daugiau nei šimtas knygoje pirmą kartą viešai publikuotų laiškų atskleidžia ne tik mažai kam žinomą, itin artimą ryšį tarp Jono ir jo jauniausio brolio Adolfo, bet ir visos Mekų šeimos istoriją.

Originalius laiškus, iškarpas ir nuotraukų albumus išsaugojo Jono ir Adolfo brolis Petras Mekas, o su knygos sudarytoju Kęstučiu Pikūnu šia medžiaga pasidalino Biržuose gyvenančios Mekų dukterėčios Edita Rubinienė ir Ina Guogienė. Knygoje gausu ir mažai kam matytų šios giminės gyvenimą iliustruojančių nuotraukų, kurios į knygą nugulė iš plačios Mekų giminės asmeninių albumų bei žinomų Lietuvos fotografų Algimanto Kunčiaus, Antano Sutkaus, Viktoro Kapočiaus ir kitų fotomenininkų archyvų. Beveik šimto metų fotopasakojimą knygos sudarytojas papildė ir gyvų šeimos narių prisiminimais.

„Man vienas iš svarbiausių šios knygos tikslų buvo parengti ją taip, kad skaitytojui tai būtų nenuobodi ir įtraukianti patirtis. Svarbu, kad knyga nebūtų per sunki, kad ją būtų malonu liesti ir *matyti*“, – sakė K. Pikūnas.

Knygos išskirtinumą K. Pikūnui pavyko atskleisti per jos dizainą – skaitytojas knygoje esančiais „peiliukais“ turi pats praplėsti dvigubuose lapuose besislepiančius laiškus. Tokiu būdu sukuriamas intymus ryšys tarp laiškus rašiusių ir dabar juos skaitančio žmogaus. Už lengvą ir daugiasluoksnį vaizdažodinį pasakojimą ši knyga Kultūros ministerijos organizuojamame knygos meno konkurse išrinkta tarp dvidešimties gražiausių 2019 metais išleistų knygų, o dabar pelnė gražiausios Lietuvos knygos titulą Baltijos knygos meno konkurse.

Nuo spalio 15 d. bibliotekos Atrijaus terasoje bus eksponuojama meninė knygos „Jonas ir Adolfas Mekai. Gyvenimo lai(š)kai“ instaliacija/paroda, kviečianti lankytojus „pasivaikščioti“ po šios knygos paruošimo spaudai užkulisius. Tai kruopščiai atrinktos fotografijos ir asmeniniai brolių Mekų laiškai motinai Elzbiečiai Mekienei, nugulę ant aliuminių spaudos formų. Paroda veiks iki spalio 29 d.

Spalio 16 d. nuo 14 iki 19 val. konferencijų salėje vyks Jono Meko ir apie jį sukurtų filmų peržiūra. Tikras filmų maratonas, kuriame suksis ir paties avangardinio kino krikštatėvio, ir kitų režisierių filmai. Matysime J. Meko sukurtus filmus „Cirko užrašai“ (1966), „ZefiroTorna“ (1992), „Laiškai iš niekur“ (1997).

„Meko filmai – daugiasluoksniai, daugiabriauniai, panardinantys mus į poetinę XX amžiaus istorijos sužeisto žmogaus sielos erdvę. Ar galima suprasti Jono Meko filmus, neskaičius jo laiškų? Turbūt taip. Bet ar galima juos visiškai pajusti?“, – klausia režisierius Audrius Stonys.

Taip pat išvysime dokumentinį režisierės Bytautės Pajėdienės filmą „Kalbėti į pačią širdį“, režisieriaus Vytauto V. Landsbergio filmus „Jono Meko antologija“, „Niujorkas – mano šuo“ ir kitus.

Renginys iš projekto „Maža žemėlapyje, didi pasaulyje 2“.

Projektą remia Lietuvos kultūros taryba ir Panevėžio miesto savivaldybė.

Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos informacija

